Lietas Nr. A420169425
A42-01694-25/40
ECLI:LV:ADRJLTN:2025:0918.A420169425.7.S

Administratīvā rajona tiesa

Liepājas tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Liepājā 2025.gada 18.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Solvita Sērdiene,

piedaloties pieteicējas /SIA Nosaukums A/ pārstāvjiem:valdes priekšsēdētājam /Persona L/, /Persona G/ unzvērinātai advokātei /Persona K/,

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts darba inspekcijas – pārstāvei /Persona J/ un

trešajai personai un trešās personas /Persona F/ likumiskajai pārstāvei /Persona E/,

tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /SIA Nosaukums A/pieteikuma par Valsts darba inspekcijas direktora vietnieka 2025.gada 9.aprīļa lēmuma Nr. /lēmuma numurs/ „Lēmums par akta Nr./akta numurs/ par nelaimes gadījumu darbā apstrīdēšanu” atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /Reģiona nosaukums/ reģionālā valsts darba inspekcija (turpmāk – inspekcija) izmeklēja nelaimes gadījumu darbā, kas /datums/ notika ar pieteicējas/SIA Nosaukums A/ darbinieku /Persona I/ (turpmāk – cietušais) adresē /Adrese A/ (turpmāk – notikuma vieta).

Inspekcija /datums A/ reģistrēja aktu Nr. /akta numurs/ par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk – Akts), ar kuru konstatēja, ka nelaimes gadījums ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

Nepiekrītot Aktam, pieteicēja to apstrīdēja.

Izskatot apstrīdēšanas iesniegumu, inspekcijas direktora vietniece 2025.gada 9.aprīlī pieņēma lēmumu Nr. /lēmuma numurs/ „Lēmums par akta Nr. /akta numurs/ par nelaimes gadījumu darbā apstrīdēšanu” (turpmāk – Lēmums), ar kuru nolēma Aktu atstāt negrozītu.

Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[1.1] Atbilstoši Darba aizsardzība likuma 27. pantam un Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumu Nr. 749„Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” (turpmāk – Noteikumi Nr. 749) 8. punktam darba

devējs ir atbildīgs par nodarbināto drošību, veselību darbā un apmācību darba aizsardzības jautājumos. Nelaimes gadījuma cēlonis ir drošu darba paņēmienu un metožu neesamība šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņai.

[1.2] Cietušais, lai gan ir veicis darba pienākumus pie šķeldotāja un regulāri veicis šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņu, nav iepazīstināts ar pieteicējas 2019.gada 4.novembra darba aizsardzības instrukciju Nr. 31 „Veicot darbus ar koksnes šķeldošanas iekārtu" (turpmāk – instrukcija Nr. 31). Uz to norāda darba aizsardzības ievadapmācības žurnālā (turpmāk – darba apmācību žurnāls) veiktais ieraksts, kas apliecināts ar cietušāparakstu. Instrukcija Nr. 31 nesatur informāciju par to, ar kādām drošām darba metodēm veicama šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņa.

[1.3] Negadījuma brīdī /Persona A/ veica darbu ar traktoru, bet nav iepazīstināts ar 2019.gada 4.novembra darba aizsardzības instrukciju Nr. 36 „Traktora vadītājiem" (turpmāk – instrukcija Nr. 36). To apliecina darba apmācību žurnālā veiktais ieraksts, ko /Persona A/ apstiprinājis ar parakstu.

[1.4] Cietušajam un /Persona A/2018.gada 18.augustā izsniegtajiem /SIA Nosaukums C/ sertifikātiem par apmācību „Darbam ar traktortehniku /Nosaukums/ un šķeldotāju /Transportlīdzeklis B/ Z saskaņā ar šo iekārtu lietošanas rokasgrāmatām" (turpmāk – apmācību sertifikāti) lietā nav nozīmes un tie neliecina, ka cietušais un /Persona A/ būtu iepazīstināti ar drošām metodēm darba veikšanā.

[1.5] Atbilstoši /SIA Nosakums B/ 2024.gada /datums C/ eksperta slēdziena Nr. /slēdziena numurs/ (turpmāk – eksperta 2024.gada /datums C/ slēdziens) 7.punktā norādītajam šķeldotāja lietotāja rokasgrāmatā nav ietverta informācija par to, ar ko un kādā veidā droši no šķeldotāja ir izceļams sietveida kurvis.

Pieteicēja nav cietušo instruējusi par drošām darba metodēm, veicot darbu, ko viņš veica brīdī, kad notika nelaimes gadījums.

Aktā atspoguļotā informācija vērtējama šauri, fiksējot nevis to, vai darbinieks vispār ir apmācīts un instruēts darba aizsardzībā, bet gan to, vai ir instruēts un apmācīts tieši par darbu, ko tas ir veicis nelaimes gadījuma brīdī.

[1.6] Lietā nav iegūti pierādījumi, kas liecinātu, ka cietušā rīcību būtu ietekmējusi tā asinīs esošā alkohola koncentrācija. Liecinieku paskaidrojumos nav konstatēts, ka cietušā uzvedība bijusi izmainīta. Līdz ar to, kaut arī atrašanās darba vietā un darba veikšana alkohola ietekmē nav atbalstāma, konkrētajos apstākļos nav pamata apgalvojumam, ka cietušā nāve ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka viņa asinīs ir konstatēta alkohola koncentrācija 0,21 promile.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Lēmumā minētais, ka cietušā uzvedība nebija izmainīta, ir pretrunā ar /Persona A/ paskaidrojumā sniegto informāciju. /Persona A/ paskaidrojumā norāda, ka cietušā uzvedība bija savādāka, viņš esot ļoti steidzies un steidzinājis arī /Persona A/.

[2.2] Saskaņā ar Valsts policijas KRP /Reģiona nosaukums/ iecirkņa Izmeklēšanas nodaļas inspektores /Persona H/ vēstulē Nr. /vēstules numurs/ sniegto informāciju Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra tiesu medicīnas ekspertīžu departamenta /Pilsētas nosaukums/ reģionālās nodaļas vadītājs – vecākais tiesu medicīnas eksperts –2024.gada /Datums B/ veica cietušā medicīnisko ekspertīzi, sastādot atzinumu Nr. /atzinuma numurs/ (turpmāk – tiesu medicīnas eksperta atzinums), cietušā asinīs konstatējot 0,21 ‰ etilspirta.

Tas, ka nelaimes gadījuma brīdī cietušais bija alkohola reibumā, acīmredzot ir ietekmējis cietušā rīcību, neievērojot darba drošības noteikumus. Tādēļ ir piemērojams Ministru kabineta 2012.gada 12.februāra noteikumu Nr. 950 „Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr. 950) 35.1. apakšpunkts.

[2.3] Nav pamatots inspekcijas arguments, ka cietušais un /Persona A/ nav apmācīti, kā droši veikt šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņu. To, ka viņi ir apmācīti, apliecina izdotie apmācību sertifikāti un pieteicējas

darba aizsardzības speciālista /Persona G/ 2024.gada /Datums K/ paskaidrojums, ka sietveida kurvja maiņa veikta ar hidraulisko manipulatoru; apmācību apstiprina 2023.gada 5.septembra SIA „Mācību centrs Liepa” atestācijas protokols Nr. 1091.

[3] Inspekcija tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā ietvertajiem argumentiem, papildus paskaidrojot, ka nav iegūti pierādījumi, ka cietušajam asinīs konstatētā alkohola koncentrācija ietekmēja cietušā rīcību. Turklāt tika noskaidrots, ka tādā veidā, kā tika veikta šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņa nelaimes gadījuma darbā brīdī, pieteicējas uzņēmumā tiek veikta vienmēr; citas metodes šķeldotāja sietveida kurvja izcelšanai uzņēmumā nav noteiktas un izmantotas.

[4] Trešās personas rakstveida paskaidrojumā tiesai pievienojušās inspekcijas paskaidrojumiem.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, balstoties savos paskaidrojumos uz pieteikumā norādīto, bet inspekcijas pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā minēto.

Trešā persona un trešās personas /Persona F/ likumiskā pārstāve /Persona E/ no paskaidrojuma sniegšanas atturējās.

Trešā persona /Persona D/ iesniedza tiesā iesniegumu par lietas izskatīšanu bez viņas sakarā ar aizņemtību skolā.

Motīvu daļa

[6] Saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 13. panta pirmo daļu darba devējs nodrošina nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu un veic to uzskaiti. Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtību nosaka Ministru kabinets.

Nelaimes gadījumus, kas notikuši ar nodarbināto vai jebkuru citu personu, kura faktiskos apstākļos uzskatāma par nodarbināto, izmeklē un uzskaita atbilstoši Noteikumiem Nr. 950.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 950 1. punktu nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas mērķis ir noteikt nelaimes gadījumu cēloņus un novērtēt tos, lai uzlabotu nodarbināto drošību un veselības aizsardzību darbā, veicinātu nelaimes gadījumā cietušajai personai paredzētās apdrošināšanas atlīdzības saņemšanu, kā arī nodrošināt nelaimes gadījumu uzskaiti atbilstoši starptautiskajām prasībām.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 950 5.2., 25.4. apakšpunktam, 31. un 34. punktam un Noteikumu Nr. 950 1. pielikumam nelaimes gadījumu, kurā iestājusies cietušā nāve darba vietā, izmeklē inspekcija, pēc izmeklēšanas beigām, pamatojoties uz izmeklēšanā iegūtajiem materiāliem, sastādot aktu, kurā norāda, vai nelaimes gadījums ir vai nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

Noteikumu Nr. 950 33.2. un 33.3. apakšpunkts paredz, ka, noformējot aktu, 6. punktā apraksta nelaimes gadījuma apstākļus, izklāstot, kā noticis nelaimes gadījums, raksturojot darbavietu un lietoto aprīkojumu vai iekārtas, kā arī norāda nelaimes gadījuma cēloņus un traumējošo faktoru (ar vārdiem) atbilstoši šo noteikumu 5. pielikumam, ja nepieciešams, 7. punktā norāda būtisku papildinformāciju, tostarp par uzņēmuma darba aizsardzības sistēmas organizēšanu vai par izmeklēšanā atklātu darba aizsardzības prasību pārkāpumu, kas bijis tiešs cēlonis nelaimes gadījumam, norādot par šādu pārkāpumu atbildīgās personas.

[7] Lietā ir strīds par to, vai nelaimes gadījums, kas /Datums/ notika ar cietušo, ir darba vides faktoru iedarbībasrezultāts.

[8] Kā atzinusi Labklājības ministrija, nelaimes gadījuma darbā izmeklēšanas mērķis ir iespējami ticami noskaidrot apstākļus un bīstamās situācijas, kas ļāvušas tiem īstenoties nelaimes gadījumā, lai, zinot faktus, varētu sākt noskaidrot nelaimes gadījuma cēloņus. Tas savukārt ir nepieciešams, lai novērstu līdzīgu nelaimes gadījumu atkārtošanos un izmantotu iegūto pieredzi preventīvo pasākumu uzlabošanai *(Darba drošība. Labklājības ministrija. 47.–55.lapaspuse*).

Izmeklēšanā konstatētās ziņas (par nelaimes gadījumu, tā apstākļiem un cēloņiem, par cietušo, darba devēju), kā arī slēdziens par to, vai nelaimes gadījums ir vai nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts, tiek atspoguļoti aktā par nelaimes gadījumu darbā. Vienlaikus akta būtība nav noteikt iesaistīto personu vainas pakāpi (*Ministru kabineta noteikumu projekta „Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība" anotācija, Senāta 2009.gada 9.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-639/2009 6. punkts*).

No šajā spriedumā iepriekš minētajām tiesību normām un akta veidlapas satura kopsakarā izriet, ka par akta rezolutīvo daļu ir uzskatāms atzinums par to, vai nelaimes gadījums ir vai nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts. Tādas akta sastāvdaļas kā 6. punktā paredzētās ziņas par nelaimes gadījuma cēloņiem un 7. punktā paredzētās ziņas par darba aizsardzības prasību pārkāpumu, kas bijis tiešs cēlonis nelaimes gadījumam, norādot par šādu pārkāpumu atbildīgās personas, ir daļa no akta pamatojuma.

Iepriekš minēto apstiprinājis arī Senāts, papildus norādot, ka akta mērķis nav vērtēt darba devēja vai darbinieka pieļautos darba aizsardzības pārkāpumus un noteikt vainas pakāpi, kā arī konstatēt darba devēja civiltiesisko un cita veida atbildību. Vienīgās tiesiskās sekas, kuras rada akts, ir konstatējums par to, vai nelaimes gadījums ir bijis darba vides faktoru iedarbības rezultāts. Akts, kurā atzīts, ka nelaimes gadījums ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts, ir priekšnoteikums, lai nodarbinātais, kas cietis darbā notikušā nelaimes gadījumā, saņemtu sociālās apdrošināšanas atlīdzību (*sal. Senāta 2018.gada 12.jūlija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-287/2018 2. punktu, 2018.gada 25.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-459/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0425.A420362814.3.S) 8., 9. un 11. punktu*). Tādējādi akts par nelaimes gadījumu darbā ir uzskatāms par konstatējošu administratīvo aktu, kura mērķis ir konstatēt, vai nelaimes gadījums ir vai nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts (*sal. Senāta 2017.gada 28.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-161/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1228.A420412412.2.S) 8. punktu, 2018.gada 22.marta sprieduma lietā Nr. SKA-274/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0322:A420309714.2.S) 6. punktu*).

[9] Izvērtējusi lietas apstākļus kopsakarā ar procesa dalībnieku sniegtajiem paskaidrojumiem, balstoties uz iepriekš norādītajām atziņām, tiesa secina, ka inspekcija pamatoti atzinusi, ka nelaimes gadījums ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

[9.1] Darba aizsardzības likuma 1. panta 6. punkts noteic, ka darba vide ir darba vieta ar tās fizikālajiem, ķīmiskajiem, psiholoģiskajiem, bioloģiskajiem, fizioloģiskajiem un citiem faktoriem, kuriem nodarbinātais pakļauts, veicot savu darbu. Savukārt darba vieta saskaņā ar minētā panta 9. punktu ir vieta, kurā nodarbinātais veic savu darbu, kā arī uzņēmuma ietvaros jebkura cita vieta, kura nodarbinātajam ir pieejama darba gaitā vai kur nodarbinātais strādā ar darba devēja atļauju vai rīkojumu.

[9.2] Lietā nav strīda par to, ka nelaimes gadījums notika, cietušajam veicot darba pienākumus.

Proti, atbilstoši Akta 6.1. apakšpunktā norādītajam, ko pamato kopsakarā /Persona A/ un /Persona C/ sniegtie paskaidrojumi, un lietā esošais videoieraksts (*lietas 101. – 102., 105, CD lietas 53.lapā*), /Datums/ cietušais kopā ar /Persona A/ darba devēja uzdevumā veica šķeldošanas darbus ar riteņtraktoru /Transportlīdzeklis/ (turpmāk – riteņtraktors) un uz maināmās velkamās iekārtas uzstādītu šķeldotāju /Transportlīdzeklis B/ (turpmāk – šķeldotājs), un hidraulisko manipulatoru /Nosaukums/ (turpmāk – hidromanipulators). /Persona A/ vadīja riteņtraktoru un veica šķeldotāja un hidromanipulatora vadību.Darbu veikšanas laikā darba devējs deva uzdevumu veikt šķeldotāja apkopes darbus, tai skaitā šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņu. Lai sagatavotos šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņai, cietušais uzkāpa uz šķeldotāja tā priekšpusē, bet /Persona A/ nokāpa no šķeldotāja un devās uz riteņtraktora kabīni, lai ar hidromanipulatora satvērēja palīdzību izceltu sietveida kurvi no šķeldotāja. Cietušais turpinājadarboties uz šķeldotāja un pakāpās uz tā vēl augstāk, bet /Persona A/ iekāpa riteņtraktora kabīnē un iedarbināja riteņtraktoru. Kad /Persona A/ pārlika savu somu uz citu vietu, viņš izdzirdēja, ka sāk darboties šķeldotājs, ir palaista jūgvārpsta, kura griež šķeldošanas mehānismu. /Persona A/ uzsāka hidromanipulatora satvērējkausa pacelšanu. Tā kā hidromanipulatora paceltā kāja aizsedza skatu, /Persona A/ neredzēja cietušo, kurš atradās uz šķeldotāja. Divas sekundes pēc tam, kad /Persona A/ pacēla hidromanipulatora satvērēju, cietušais tika ierauts šķeldotājā.

Tāpat lietā nav strīda par Akta 6.1. apakšpunktā norādīto, ka sietveida kurvja izcelšana no šķeldotāja parasti notiek, iedarbinot riteņtraktoru un ar hidromanipulatora palīdzību izceļot kurvi, kā arī par to, ka šajā reizē /Persona

A/ bija plānojis rīkoties kā ierasts.

Lietā arī nav strīda par to, ka cietušais notikuma vietā atradās, pildot savus darba pienākumus, un ka viņam attiecīgos pienākumus darba devēja uzdevumā bija jāveic.

Savukārt tiesu medicīnas eksperta atzinumā, par ko inspekciju 2024.gada 10.septembra vēstulē informējusi Valsts policija (*lietas 145.–146.lapa*) norādīts, ka cietušā nāve ir vardarbīga un tā iestājās no politraumas, par ko liecina konstatētie miesas bojājumi: (..). Iepriekš minētie miesas bojājumi varēja tikt nodarīti asu, cietu, rotējošu šķautņu iedarbības rezultātā, cietušā labajai kājai un ķermeņa labajai pusei nonākot šķeldošanas ierīcē, un pēc sava rakstura pieskaitāmi pie smagiem miesas bojājumiem, un tie ir tiešā cēloniskā sakarībā ar cietušā nāves iestāšanos.

Tādēļ tiesai nav šaubu, ka nelaimes gadījums, kura rezultātā iestājās cietušā nāve, notika, cietušajam nonākot tiešā saskarē ar šķeldošanas ierīci, veicot tās apkopi.

[9.3] Apstākļus, kādiem pastāvot nelaimes gadījums nav uzskatāms par darba vides faktoru iedarbības rezultātu, noteic Noteikumu Nr. 950 35. punkts.

Šādi apstākļi ir: nelaimes gadījums, pēc kura ir iestājies darbspēju zaudējums vai nāve, ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka cietušais lietojis alkoholiskās, narkotiskās, toksiskās, psihotropās vai citas kaitīgas vielas vai to produktus, un nelaimes gadījumu nav izraisījusi minēto vielu izmantošana darbā vai attiecīgo vielu neatbilstoša glabāšana vai pārvietošana (35.1. apakšpunkts); inspekcija, ņemot vērā ārstniecības iestādes izveidotas ārstu komisijas arodslimībās atzinumā par nelaimes gadījumā darbā cietušā nāves iespējamo saistību ar darba apstākļiem (6. pielikums) norādīto, izvērtējusi, ka cietušā nāves cēlonis darba vietā nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts vai nav iespējams noteikt nelaimes gadījumā cietušā nāves iespējamo saistību ar darba apstākļiem un darba vides riska novērtējumu (35.2. apakšpunkts); izdarīta pašnāvība vai tās mēģinājums, un to apstiprina tiesībaizsardzības institūcijas (35.3. apakšpunkts); nelaimes gadījums noticis, cietušajam izdarot noziedzīgu nodarījumu, un par to ir uzsākts kriminālprocess, izņemot gadījumu, ja pret cietušo uzsākts kriminālprocess par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu, vadot transportlīdzekli (35.4. apakšpunkts); nelaimes gadījums noticis pirms vai pēc darba laika, noteiktajā tehnoloģiskā procesa pārtraukumā, pusdienas pārtraukumā vai citā pārtraukumā un nav konstatēta darba vides riska faktoru iedarbība, izņemot gadījumus, ja cietušais saskaņā ar darba vai dienesta pienākumiem glābis citu personu vai īpašumu un novērsis draudošās briesmas (35.5. apakšpunkts); nelaimes gadījums noticis strīda laikā, un tā cēlonis nav saistīts ar darba vai dienesta pienākumu pildīšanu (35.6. apakšpunkts).

[9.3.1] Lietā nav strīda par to, ka nepastāv neviens no Noteikumu Nr. 950 35.2.–35.6. apakšpunktā minētajiem apstākļiem, ka darba vietā notikušais nelaimes gadījums nav uzskatāms par darba vides faktoru iedarbības rezultātu.

[9.3.2] Tā kā atbilstoši tiesu medicīnas eksperta atzinumā, par ko inspekciju 2024.gada 10.septembra vēstulē informējusi Valsts policija (*lietas 145.–146.lapa*), norādītajam cietušā asinīs konstatētas 0,21 promiles etilspirta, lietā ir strīds par to, vai inspekcija pamatoti nav atzinusi, ka nelaimes gadījums notika Noteikumu Nr. 950 35.1. punktā minētajos apstākļos.

[9.3.3] Kā atzinis Senāts, nelaimes gadījuma tieša saistība ar alkohola lietošanu Noteikumu Nr. 950 35.1. apakšpunktā ir izdalīta kā speciāls pamats secinājumam, ka nelaimes gadījums nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts. Ja ir konstatējams, ka nelaimes gadījums ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka cietušais lietojis alkoholiskās vielas, nav nozīmes pārējiem nelaimes gadījuma cēloņiem, ja tādi attiecīgajā lietā ir konstatēti. Tādējādi, ja darbinieka atrašanās alkohola reibumā darba pienākumu izpildes laikā ir atzīstama par galveno un tiešo nelaimes gadījuma cēloni, nav izšķirošas nozīmes citiem darbinieka argumentiem (*sal. Senāta 2021.gada 28.oktobra spriedums lietā Nr.SKA-85/2021 (ECLI:LV:AT:2021:1028.A420359416.7.S) 21. punktu*). Tādēļ, lai atzītu, ka nelaimes gadījums nav darba vides iedarbības rezultāts, jākonstatē, ka nelaimes gadījums ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka cietušais lietojis alkoholiskās vielas vai to produktus.

Alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmes pārbaudes kārtību nosaka Ministru kabineta 2008.gada 2.jūnija noteikumi Nr. 394 „Alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu ietekmes pārbaudes kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr. 394). Noteikumu Nr. 394 IV nodaļas „Alkohola, narkotisko, psihotropo vai

toksisko vielu ietekmes konstatēšana, sniedzot medicīnisko palīdzību pacientam traumas gadījumā" 37. punkts noteic, ka, ja fiziska persona cietusi citstarp nelaimes gadījumā darbā un nogādāta jebkurā ārstniecības iestādē medicīniskās palīdzības saņemšanai, ārsts, kurš sniedz medicīnisko palīdzību, ambulatorā vai stacionārā pacienta medicīniskajā kartē (medicīniskajā dokumentācijā) norāda, vai personai ir vai nav alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu lietošanas klīniskās pazīmes, kā arī norāda datus par bioloģiskās vides paraugu ņemšanu konkrētas vielas noteikšanai.

Tātad likumdevējs ir paredzējis, ka, pārbaudot alkohola ietekmi, nozīme ir ne tikai konstatētajam etilspirta daudzumam cietušā asinīs, bet arī tam, vai cietušajam ir vai nav alkohola lietošanas klīniskās pazīmes.

Tiesai nav iemesla uzskatīt, ka gadījumā, ja persona ir mirusi, klīniskajām pazīmēm, ja tās ir iespējams konstatēt, nebūtu piešķirama nozīme.

Izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus atbilstoši minētajam, tiesa konstatē un secina turpmāko.

Reibuma stāvoklis ir tāds stāvoklis, kad pārbaudāmās personas (darbinieka) ārējais izskats un uzvedība liecina par izmaiņām, salīdzinot ar viņa ierasto stāvokli darba vietā, viņš nepilnīgi orientējas apkārtējā vidē, ir palēnināta reakcija, neadekvāta uzvedība un komunikācija, grīļīga gaita, uzbudinājums u. tml. (*/Tīmekļvietne A/, 134.lapa)*.

Arī Senāts 2012.gada 24.augusta spriedumā lietā Nr. SKC-1041/2012, konstatējot pārbaudāmās personas ārējo izskatu, norādījis, ka darbinieka izelpā konstatētais alkohola daudzums 0,09 promiles neliecina nedz par viņa atrašanos alkohola ietekmes, nedz alkohola reibuma stāvoklī.

Turklāt tiesa nevar atstāt bez ievērības likumdevēja izšķiršanos Noteikumu Nr. 394 28. punktā, ka uzskatāms, ka persona atrodas alkohola ietekmē tad, ja alkohola koncentrācija pārbaudāmās personas asinīs pārsniedz 0,5 promiles (ieskaitot) vai tam atbilstošu koncentrāciju citā bioloģiskā vidē (ja vien persona nepārstāv civilās aviācijas personālu).

Tādēļ arī izskatāmajā gadījumā ir nozīme ne tikai apstāklim, kas liecina par to, ka cietušais, iespējams, bija lietojis alkoholiskās vielas, par ko liecina eksperta atzinumā konstatētais etilspirta daudzums cietušā asinīs 0,21 promiles, bet arī citām pazīmēm.

[9.3.4] Pieteicējas darbinieks /iniciālis/ /Persona A/ 2024.gada /datums E/ paskaidrojumā inspekcijai norādījis citstarp, ka nelaimes gadījuma dienā pirms notika nelaime cietušajam kāds piezvanīja, un pēc sarunas cietušais palika steidzīgs un mudināja /Persona A/ ātrāk pabeigt sieta nomaiņu (*lietas 101.–102.lapa*). Nekādi citi apstākļi, kas raksturotu cietušā izmainītu uzvedību notikuma dienā, /Persona A/ paskaidrojumā nav minēti.

Pieteicējas darbinieks /Persona B/2024.gada /Datums J/ paskaidrojumā inspekcijai norādījis citstarp, kanelaimes gadījuma dienā pirms notika nelaime nekas neliecināja par to; nenotika nekas īpašs. /Persona B/ cietušo raksturoja kā mierīgu, nosvērtu, tādu, kas žiglas un nepārdomātas kustības parasti neveica, nebija straujš (*lietas 105.lapa*). Nekādi citi apstākļi, kas raksturotu cietušā izmainītu uzvedību notikuma dienā, /Persona B/ paskaidrojumā nav minēti.

Tātad /Persona A/ un /Persona B/ sniegtie paskaidrojumi sniedz informāciju, ka nebija nekādas pazīmes, kasliecinātu par tādu alkohola ietekmē izmainītu cietušā uzvedību pirms nelaimes gadījuma, kas likumsakarīgi varētu liecināt par to, ka cietušais nespēj veikt savus darba pienākumus, apzināties savas darbības vai rīcību un to sekas.

Ņemot vērā apmācības programmas "Par darba aprīkojuma drošu ekspluatāciju un apkopi" 3.2. apakšpunktā norādīto: "Darba aprīkojuma tehnisko apkopi (uzturēšanu) veic tad, kad aprīkojuma ir izslēgts un atvienots no enerģijas avota. Ja aprīkojumu nevar izslēgt, darba aprīkojuma tehnisko apkopi (uzturēšanu) veic ārpus bīstamās zonas vai ievērojot speciālus aizsardzības pasākumus", ar ko cietušais un /Persona A/ bija iepazīstināti 2023.gada 2.augustā, un Šķeldotāja lietotāja rokasgrāmatā minēto attiecībā uz šķeldotāja apkopi, tai skaitā attiecībā uz sietveida kurvja nomaiņu, par ko cietušais un /Persona A/ bija izgājuši 24 stundu apmācību, 2018.gada 18.augustā

saņemot apmācību sertifikātu (*lietas 87.lapas otra puse, 100.lapa*), tiesa atzīst, ka cietušajam nebija pamata uzskatīt, ka šķeldotājs tā apkopes laikā vai cietušajam atrodoties tā riska zonā var tikt/ tiks iedarbināts (Šķeldotāja lietotāja rokasgrāmatas 2.8., 2.14., 6.5.4., 7.1. apakšpunkts).

Arī instrukcijā Nr. 39 "Iekārtu remonta un apkopes darbiem", ar kuru ne cietušais, ne /Persona A/ nebija iepazīstināti (3.11. un 3.14. apakšpunkts), un instrukcijā Nr. 31, ar kuru cietušais nebija iepazīstināts, bet bija iepazīstināts /Persona A/, (1.2. apakšpunkts) (*skat. CD lietas 53.lapā*), norādīts, ka, veicot iekārtas remontu vai tehnisko apkopi, ierīci jāaptur, jāizslēdz, jāveic pasākumus, lai izslēgtu detaļu rotācijas nejaušu ieslēgšanu.

Tā kā cietušais, sagatavojot šķeldotāju sietveida kurvja nomaiņai, neveica tādas darbības, kas būtu saistītas ar šķeldotāja vadības palaišanu, tiesai nav šaubu, ka nelaimes gadījumā viņš cieta tādu apstākļu dēļ, kas atradās ārpus viņa kontroles, un ko viņš nevarēja paredzēt.

To, vai cietušais dzirdēja un/ vai saprata /Persona A/ norādi, kurp cietušajam jādodas, nav iespējams pārbaudīt, jo cietušais ir miris. Savukārt to, ka pirms nelaimes gadījuma cietušais būtu bijis tādā stāvoklī, ka /Persona A/ teikto viņš būtu varējis nesaprast vai nedzirdēt tieši alkohola ietekmes dēļ, lietā esošie pierādījumi neapliecina.

[9.3.5] Ņemot vērā visu spriedumā minēto, tiesai nav pamata uzskatīt, ka nelaimes gadījums, kura rezultātā iestājās cietušā nāve, būtu tiešā cēloņsakarībā ar alkoholisko vielu vai to produktu lietošanu.

[9.3.6] Tiesa lietā nav konstatējusi Noteikumu Nr. 950 35. punktā minētos apstākļus, kādiem pastāvot nelaimes gadījums nav uzskatāms par darba vides faktoru iedarbības rezultātu. Tādēļ tiesa atzīst, ka Aktā pamatoti atzīts, ka nelaimes gadījums, kura rezultātā iestājās cietušā nāve, ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

[10] Tā kā tiesu medicīnas eksperta atzinumā ir nepārprotami norādīts, ka cietušā nāve iestājās no politraumas, par ko liecina konstatētie miesas bojājumi, kas varēja tikt nodarīti asu, cietu, rotējošu šķautņu iedarbības rezultātā, cietušā labajai kājai un ķermeņa labajai pusei nonākot šķeldošanas ierīcē (*lietas 145.–146.lapa*), tiesai arī ir pamats kritiski vērtēt pieteicējas norādīto, ka inspekcija, izmeklējot nelaimes gadījumu, nav ievērojusi Noteikumu Nr. 950 69. punktu, kas noteic, ka pēc tam, kad saņemts patologanatomiskās izmeklēšanas akts, kurā iekļauti laboratoriskie izmeklējumi vai tiesu medicīniskās ekspertīzes atzinuma izraksts, inspekcija nosūta ārstu komisijai pieprasījumu izvērtēt nelaimes gadījumā cietušā nāves iespējamo saistību ar darba apstākļiem un darba vides riska faktoru ietekmi (9. pielikums), ja cietušā nāves cēloņa saistība ar darba vides riska faktoru iedarbību nav skaidra.

[11] Pieteicēja iebilst arī pret Akta un Lēmuma pamatojumā ietvertajiem secinājumiem.

Akta 6.3. apakšpunktā kā nelaimes gadījuma cēloņi minēti: drošu darba paņēmienu un metožu neesamība šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņai.

Kā norādīts 2024.gada /datums C/ eksperta slēdziena 7. punktā un kā tas konstatējams no Šķeldotāja lietotāja rokasgrāmatas, tās 6.5.4. apakšpunktā ir aprakstīts sietveida kurvja iemontēšana un demontāža. Minētajā punktā nav norādīts, ar ko sietveida kurvis ir jāceļ, taču, kā atzīts 2024.gada /datums C/ eksperta slēdzienā, viennozīmīgi to nedrīkst darīt, iedarbinot riteņtraktoru un sietu izceļot ar riteņtraktora baļķu satvērēju. Gan konkrētajā traktora, gan Šķeldotāja lietotāja rokasgrāmatā ir norāde, ka, veicot jebkādus remontus vai apkopes, traktora motoram ir jābūt izslēgtam (*lietas 80.lapa*).

Tādēļ tiesa atzīst, ka cietušajam un /Persona A/, izejot apmācības un iegūstot apmācību sertifikātu, bija jāzina, ka sietveida kurvi nedrīkst celt, iedarbinot riteņtraktoru un sietu izceļot ar riteņtraktora baļķu satvērēju. Visas iespējas par to pārliecināties bija arī pieteicējai, iepazīstoties ar attiecīgajām lietotāju rokasgrāmatām.

Taču, ņemot vērā, ka Šķeldotāja lietotāja rokasgrāmatā nav ietverta informācija par to, ar ko un kādā veidā sietveida kurvis no šķeldotāja droši izceļams un tajā ievietojams, tiesa piekrīt inspekcijai, ka cietušajam un /Persona A/ izsniegtie apmācību sertifikāti neapliecina viņu zināšanas drošā šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņā.

Arī citi pieteicējas darba aizsardzības dokumenti, ar kuriem bija iepazīstināts cietušais un/ vai /Persona A/, nesatur norādes par drošiem darba paņēmieniem un metodēm šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņai.

Tādēļ tiesa secina, ka inspekcija pamatoti atzina, ka nelaimes gadījuma cēlonis bija drošu darba paņēmienu un metožu neesība šķeldotāja sietveida kurvja nomaiņai.

Vienlaikus tiesa vēlreiz vērš uzmanību uz to, ka Akta mērķis nav vērtēt darba devēja vai darbinieka pieļautos darba aizsardzības pārkāpumus un noteikt vainas pakāpi; Aktā netiek paredzēta jebkāda atbildība par nelaimes gadījumu darbā. Vienīgās tiesiskās sekas, kuras rada Akts, ir konstatējums par to, vai nelaimes gadījums ir bijis darba vides faktoru iedarbības rezultāts. Savukārt, tā kā vienīgās tiesiskās sekas rada secinājums, vai nelaimes gadījums ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts, Lēmumā ietvertais pamatojums un secinājumi, pret kuriem iebilst pieteicēja, paši par sevi nerada pieteicējai kādas tiesiskās sekas un tiem arī nav prejudiciāla nozīme citu strīdu izskatīšanā.

Turklāt minētie apstākļi nevar mainīt secinājumu, ka nelaimes gadījums ir bijis darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

[12] Ņemot vērā visu spriedumā minēto, pieteikuma apmierināšanai nav pamata un tas ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. un 289.–291. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā /SIA Nosaukums A/pieteikumu par Valsts darba inspekcijas direktora vietnieka 2025.gada 9.aprīļa lēmuma Nr. /lēmuma numurs/ „Lēmums par akta Nr. /akta numurs/ par nelaimes gadījumu darbā apstrīdēšanu” atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S. Sērdiene